

Äldrenämnden
Yttrande

Datum: 2025-08-12 Diarienummer:
ALN-2025-00502

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Handläggare:
Fredrik Linde

Yttrande över promemoria Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17)

Uppsala kommun har givits möjlighet att besvara remiss av promemorian Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17). Omsorgsnämnden och Äldrenämnden i Uppsala kommun är berörda nämnder och besvarar därför remissen. Ärendet har beslutats om av berörda nämnder, efter beredning av vård- och omsorgsförvaltningen, avdelningen för strategi och avtal med stöd från medicinskt ansvariga funktioner.

Uppsala kommun delar uppdragsgivarens problembeskrivning beträffande behovet av stärkt kontroll och bättre förutsättningar att minska riskerna för oseriösa aktörer inom vården. Uppsala kommun har inga synpunkter eller kommentarer på utredningens förslag om sanktionering och skärpta anmälningsskrav (avsnitten 5.3–5.7, samt avsnitt 6 i promemorian).

De för kommunen mest relevanta förändringarna avser utredningens förslag i avsnitt 5.8, att kommuner och regioner ska ha ett ansvar att underrätta IVO om det finns anledning att anta brister. Uppsala kommun delar i huvudsak bevekelsegrunderna för underrättelse, men har ett antal synpunkter gällande i vilken situation underrättelse kan göras gällande, samt de begrepp som används för att underrättelseskyldigheten ska träda in. Uppsala kommun delar utredningens bedömning att det inte är lämpligt att underrättelseskyldigheten ska vara kopplad till kommunens eller regionens agerande mot verksamhetsutövarna inom det avtal som parterna har. Utredningen påtalar att underrättelse i stället ska ske till IVO där kommun eller region gör bedömningen att det finns anledning att anta att det finns risker i vårdens utförande eller vårdgivaren inte uppfyller kravet på god vård.

Genomgående används begreppet '*granskning*' i promemorian. Uppsala kommun menar att begreppet '*granskning*' inte är lämpligt i detta sammanhang av styrning och uppföljning av privata utförare. Utredningen uppmärksammar att begreppet '*inleder granskning*' inte har en given innebörd. Uppsala kommun vidhåller här att det inom kommunens ansvar inte är ett tillämpligt begrepp för de lagstyrda kontrollfunktionerna utan i regel betecknar den kommunala revisionen. Uppsala kommun uppmanar därför utredaren att närmare precisera inom vilka av de lagstyrda processerna som detta faktiskt ska avse, om möjligt även när i processerna detta kan göras gällande. Det är viktigt att här separera de kontrollfunktioner som kommuner och regioner förfogar över i en avtalsrelation, från de kontrollfunktioner som finns för verksamhet i offentlig regi.

Det förefaller också vara svårt att inlemma underrättelse till IVO i ett tidigt skede i de processer som kommuner och regioner har när det uppmärksammas brister hos en privat utförare. Uppsala kommun vill här påtala att det finns en informationsasymmetri mellan beställande part och vårdgivaren, utifrån vilken part som enligt lagstiftning bär ansvaret för att utreda brister. Detta gäller särskilt i tidigt skede av potentiella brister eller risk för brister. Utredningar hänförliga till risker för patientsäkerheten görs i regel i första hand av vårdgivaren själv, där kommunen inom ramen för uppföljning av privata aktörer istället bedömer vårdgivarens hantering genom bevakning eller utifrån andrahandsinformation. Detta sker exempelvis genom beställarens bedömning av vårdgivarens tillämpning av föreskrifter, kontroll av medicinskt ansvar eller legitimation, eller om vårdgivaren har utrett en händelse korrekt enligt Lex Maria. En oseriös aktör har därtill en mindre benägenhet att uppmärksamma - och i synnerhet att kommunicera - brister till beställande part. Man kan därför anta att det är mer regel än undantag att kommunen eller regionen saknar tillförlitlig information att delge IVO i ett tidigt skede, där det finns '*anledning att anta*' att det föreligger risker eller brister i patientsäkerheten.

Uppsala kommun har inte några synpunkter på konsekvensbeskrivningarna i avsnitt 7, där särskilt avsnitt 7.3 om konsekvenser för kommuner och regioner behandlas. Uppsala kommun bedömer att omfattningen av administration genom handläggning av underrättelseärenden hos en kommun troligt kommer vara liten, samt att kravet om obligatorisk underrättelse inte påverkar det kommunala självstyret i något uppenbart avseende. Uppsala kommun bedömer att ett krav om att regelmässigt underrätta IVO vid brister hos privata vårdgivare inte är en betungande uppgift i sammanhanget.

Uppsala kommun har inga synpunkter eller kommentarer på utredningens författningsförslag eller föreslagna införande- och övergångsbestämmelser. Av utredningen framgår ett antal väsentliga avvägningar mellan behovet av nationell kontroll av vårdgivare och en möjlig ökad administration i kommunens ansvar för uppföljning av privata vårdgivare.

Sammanfattningsvis välkomnar Uppsala kommun förslagen. Uppsala kommun bedömer att en otydlighet i begreppet '*granskning*' tillsammans med en förväntan om underrättelse vid tidig alternativt låg grad av indikation på brister kan skapa en oönskad variation i tillämpningen bland landets kommuner och regioner. Uppsala kommun delar emellertid ambitionen och välkomnar kravet på underrättelse som sådant. Tillsammans med andra möjliga åtgärder mot bristande privat verksamhet, däribland anmälan av legitimerad personal (3 kap. 7 § patientsäkerhetslagen), kan förbättrade förutsättningar för IVO bidra till en säkrare vård. Uppsala kommuns samlade bedömning är att utredningen har mött målsättningarna med uppdraget och beredningen lämnar väl utformade förslag.

Äldrenämnden i Uppsala kommun

Asal Gohari
ordförande

Peter Jernberg
Nämndsekreterare